

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
LAUKINĖS GYVŪNIJOS
ĮSTATYMAS**

1997 m. lapkričio 6 d. Nr. VIII-498
Vilnius

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Laukinė gyvūnija** – nuolat laisvėje gyvenantys bestuburiai ir stuburiniai gyvūnai bei jų populiacijos.

2. **Gyvūnijos išteklių** – laukiniai gyvūnai, jų dalys, jų veiklos produktai, kuriuos žmogus naudoja arba gali naudoti savo poreikiams.

3. **Gyvūnijos išteklių limitavimas** – gyvūnijos išteklių naudojimo normų nustatymas atsižvelgiant į turimas žinias apie gyvūnijos išteklių kiekį, jų atsinaujinimą ir išsaugojimą ateičiai.

4. **Ūkinė veikla** – veikla, kuri turi poveikio laukinei gyvūnijai.

5. **Introdukcija** – Lietuvos gamtai svetimos gyvūnų rūšies įvežimas į Lietuvą turint tikslą ją įkurdinti gamtoje.

6. **Reintrodukcija** – gyvūnų rūšies, kuri Lietuvoje yra išnykusi ar išnaikinta, pakartotinis įvežimas į Lietuvą ir išplitinimas turint tikslą ją vėl įkurdinti gamtoje.

2 straipsnis. Įstatymo tikslas ir galiojimas

1. Šis įstatymas reguliuoja laukinių gyvūnų apsaugos ir naudojimo santykius, kad būtų išsaugotos natūralios laukinių gyvūnų bendrijos ir jų rūšių įvairovė; išsaugota laukiniams gyvūnams būtina gyvenamoji aplinka, veisimosi sąlygos ir migracijos keliai; užtikrintas racionalus laukinių gyvūnų naudojimas.

2. Jeigu Lietuvos Respublikos ratifikuotos tarptautinės sutartys nustato kitokias gyvūnijos apsaugos ir naudojimo taisykles, negu įtvirtina šis įstatymas, yra taikomos tarptautinės sutarties taisyklės, jeigu jos neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

3 straipsnis. Įstatymo objektas

1. Laukinės gyvūnijos įstatymas reguliuoja sausumoje, vandenyje, ore ir dirvoje laisvai gyvenančių laukinių gyvūnų, nuolat ar laikinai esančių Lietuvos Respublikos teritorijoje, taip pat priskirtų jos kontinentinio šelfo ir ekonominės zonos Baltijos jūroje gamtos turtams, apsaugą ir naudojimą.

2. Naminių gyvūnų, taip pat nelaisvėje ar pusiau laisvėje aptvaruose laikomų laukinių gyvūnų apsaugą ir naudojimą reguliuoja atitinkami Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai. Aptvaruose laikomi laukiniai gyvūnai nuosavybės teise priklauso savininkui.

4 straipsnis. Laukinės gyvūnijos apsaugos ir naudojimo valdymas

1. Laisvėje gyvenančių laukinių gyvūnų apsaugą ir naudojimą nustato šis įstatymas ar kiti Lietuvos Respublikos teisiniai aktai.

2. Laisvėje gyvenantys laukiniai gyvūnai negali nuosavybės teise priklausyti fiziniams ar juridiniams asmenims.

3. Laukinės gyvūnijos apsaugą ir naudojimą pagal savo kompetenciją valdo Vyriausybė ar jos įgaliotos institucijos.

II SKYRIUS LAUKINĖS GYVŪNIJOS APSAUGA

5 straipsnis. Laukinės gyvūnijos apsaugos priemonės

Laukinės gyvūnijos apsaugai užtikrinti privaloma:

- 1) nustatyti laukinių gyvūnų apsaugos ir naudojimo taisykles ir normas;
- 2) išsaugoti ir atkurti laukinių gyvūnų gyvenamąją aplinką, veisimosi sąlygas ir migracijos kelius;
- 3) užkirsti kelią, kad atliekant žemės ūkio, hidrotechnikos, miško ruošos darbus bei kitos ūkinės veiklos metu laukiniai gyvūnai nežūtų arba nebūtų sužalojami;
- 4) steigti rezervatus, draustinius ir kitas saugomas teritorijas;
- 5) veisti nelaisvėje retų ir nykstančių rūšių laukinius gyvūnus;
- 6) riboti laukinių gyvūnų naudojimą zoologinėms kolekcijoms;
- 7) teikti laukiniams gyvūnams pagalbą kilus epizootijoms, esant grėsmei gyvūnams žūti dėl gaisrų, gaivalinių nelaimių ir kitų priežasčių;
- 8) organizuoti ir vykdyti mokslinius gyvūnijos apsaugos tyrimus;
- 9) drausti žiaurų elgesį su laukiniais gyvūnais ir juos kankinti;
- 10) propaguoti gyvūnijos apsaugą ir ugdyti humanišką požiūrį į gyvūniją;
- 11) išsaugoti genofondus ir užtikrinti rūšių populiacijų minimalius dydžius.

6 straipsnis. Laukinių gyvūnų gyvenamosios aplinkos, veisimosi sąlygų ir migracijos kelių apsauga

1. Planuojant, projektuojant ir statant (rekonstruojant, plečiant) gyvenamąsias vietas, ūkinės veiklos objektus, tobulinant esamas ir diegiant naujas technologijas, jei tai turi poveikio laukinių gyvūnų gyvenamajai aplinkai, veisimosi sąlygoms ar migracijos keliams, privalo būti numatomos ir įgyvendinamos priemonės laukinių gyvūnų gyvenamajai aplinkai, veisimosi sąlygoms ir migracijos keliams išsaugoti.

2. Ūkinė veikla planuojama, projektuojama ir ja verčiamasi, ūkinės veiklos objektai statomi (rekonstruojami, plečiami) ir naudojami pagal Aplinkos apsaugos, šio ir kitų įstatymų reikalavimus.

3. Žemės, miško ir vandens telkinių savininkai, valdytojai ir naudotojai pagal savo kompetenciją turi užtikrinti, kad jų valdose būtų įgyvendinamos laukinių gyvūnų gyvenamosios aplinkos, veisimosi sąlygų ir migracijos kelių apsaugos priemonės. Laukinių gyvūnų padaryti nuostoliai atlyginami Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

7 straipsnis. Gyvūnijos ir jos genofondų apsauga naudojant ir tvarkant pavojingas ir kenksmingas medžiagas

Juridiniai ir fiziniai asmenys, naudodami pavojingas ir kenksmingas medžiagas, turi jas saugoti ir naudoti taip, kad būtų išvengta neigiamo poveikio ir žalos laukiniams gyvūnams bei jų genofondams, jų gyvenamajai aplinkai, veisimosi sąlygoms ir migracijos keliams.

8 straipsnis. Retų ir nykstančių rūšių gyvūnijos apsauga

1. Turėdama tikslą išsaugoti retų ir nykstančių rūšių laukinius gyvūnus, kurie natūraliomis sąlygomis veisiasi ribotai, Aplinkos apsaugos ministerija organizuoja, kad būtų parengtos ir įgyvendintos būtinos priemonės.

2. Retos ir nykstančios laukinių gyvūnų rūšys, kurios natūraliai gyvena ir dauginasi Lietuvos Respublikos teritorijoje ar yra priskirtos jos kontinentinio šelfo ir ekonominės zonos Baltijos jūroje turtams, įrašomos į Lietuvos raudonąją knygą. Lietuvos raudonąją knygą sudaro ir tikslina, jos nuostatus tvirtina Aplinkos apsaugos ministerija.

3. Retų ir nykstančių rūšių laukiniams gyvūnams apsaugoti ir gausinti steigiami rezervatai, draustiniai ir kitos saugomos teritorijos. Laukinių gyvūnų apsaugos ir naudojimo tvarką šiose teritorijose nustato Saugomų teritorijų įstatymas ir šių teritorijų nuostatai.

4. Veikla, dėl kurios gali žūti retų ir nykstančių rūšių laukiniai gyvūnai, sumažėti jų individų ar populiacijų skaičius, taip pat dėl kurios gali būti pažeista jų gyvenamoji aplinka, veisimosi sąlygos ar migracijos keliai, turi būti verčiamasi šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka.

5. Gaudyti ir laikyti nelaisvėje retų ir nykstančių rūšių gyvūnus, juos veisti ir išleisti į laisvę leidžiama tik nustatyta tvarka gavus Aplinkos apsaugos ministerijos leidimą.

6. Keisti laukinių gyvūnų genofondus ir po to gyvūnus paleisti į laisvę draudžiama.

9 straipsnis. Gyvūnijos apsaugos priemonių finansavimas

1. Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytais atvejais gyvūnijos apsaugos priemonės finansuoja valstybė, savivaldybės, žemės, miško, vandens telkinių savininkai, valdytojai ir naudotojai.

2. Papildomi gyvūnijos apsaugos priemonių finansavimo šaltiniai gali būti gamtos apsaugos fondai, taip pat kiti fondai ir lėšos.

10 straipsnis. Laukinių gyvūnų perkėlimas, introdukcija ir kryžminimas

Perkelti, introdukuoti (reintrodukuoti) ir kryžminti laukinius gyvūnus yra leidžiama tik Aplinkos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka.

11 straipsnis. Veiklos apribojimas žemės, miškų, vandenių ūkiuose bei pramonės ir transporto srityse

Gyvūnijos apsaugos tikslui žemės, miško ir vandenių ūkiuose bei pramonės ir transporto srityse ūkinė veikla nustatyta tvarka gali būti apribota Vyriausybės arba jos įgaliotų institucijų.

III SKYRIUS LAUKINĖS GYVŪNIJOS NAUDOJIMAS

12 straipsnis. Laukinės gyvūnijos naudotojai

1. Gyvūnijos naudotojais gali būti Lietuvos Respublikos ir užsienio fiziniai asmenys, taip pat Lietuvos Respublikos juridiniai asmenys.

2. Gyvūnijos naudotojai gyvūniją naudoja naudojimo teisės pagrindu.

3. Žemės, miškų, vandens telkinių savininkas turi teisę naudoti laukinę laisvėje gyvenančią gyvūniją.

4. Žemės, miškų, vandens telkinių savininkas laukinę gyvūniją nustatyta tvarka gali naudoti pats, Lietuvos Respublikos norminių aktų nustatyta tvarka perleisti teisę ją naudoti kitiems fiziniams ar juridiniams asmenims arba jos nenaudoti.

13 straipsnis. Laukinės gyvūnijos naudotojų teisės

1. Fiziniai ir juridiniai asmenys turi teisę naudoti laukinę gyvūniją laikydamiesi laukinės gyvūnijos apsaugos ir naudojimo tvarkos bei normų ir kitų gyvūnijos naudojimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų.

2. Gyvūnijos naudojimo teisę saugo Lietuvos Respublikos įstatymai. Pažeistos gyvūnijos naudotojų teisės turi būti atkurtos įstatymų nustatyta tvarka.

3. Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka gyvūnijos apsaugos ir kitiems tikslams gyvūnijos naudojimas gali būti apribotas arba nutrauktas.

14 straipsnis. Žemės, miškų ir vandens telkinių savininkų bei kitų gyvūnijos naudotojų pareigos

Atsižvelgdami į gyvūnijos naudojimo rūšį, žemės, miškų ir vandens telkinių savininkai bei kiti gyvūnijos naudotojai privalo:

- 1) laikytis nustatytų gyvūnijos naudojimo taisyklių, terminų, normų ir sąlygų;
- 2) nepažeisti natūralių bendrijų ekologinės pusiausvyros;
- 3) įgyvendinti kompleksines gyvūnijos apsaugos ir atkūrimo priemones.

15 straipsnis. Gyvūnijos naudojimo rūšys ir sąlygos

1. Gyvūnijos naudojimo rūšys yra šios:
 - 1) medžioklė;
 - 2) žūklė;
 - 3) laukinių gyvūnų, priklausančių ir nepriklausančių medžioklės ir žvejybos objektams, gaudymas ir rinkimas;
 - 4) laukinių gyvūnų naudojimas mokslo, kultūros, švietimo, auklėjimo ir estetikos tikslams;
 - 5) laukinių gyvūnų naudojimas zoologinėms kolekcijoms;
 - 6) laukinių gyvūnų naudojimas jų gyvybinės veiklos produktams gauti ir jų naudingos gyvybinės veiklos panaudojimas.
2. Laukinių gyvūnų rūšis, įrašytas į Lietuvos raudonąją knygą, naudoti leidžiama Vyriausybės ir kitų įgaliotų institucijų nustatyta tvarka. Kai kurių laukinių gyvūnų rūšių naudojimas yra ribojamas atsižvelgiant į jų ekologinę būklę.
3. Laukinių gyvūnų naudojimo terminus, būdus, įrankius ir limitus nustato Laukinių gyvūnų naudojimo taisyklės bei normos.
4. Mokesčius už laukinės gyvūnijos naudojimą nustato Lietuvos Respublikos įstatymai.

16 straipsnis. Medžioklė

1. Medžioklė yra laukinių gyvūnų, priskirtų medžioklės objektui, tykojimas, sekimas, persekiojimas turint tikslą sugauti arba nušauti, taip pat laukinių gyvūnų gaudymas ir šaudymas.
2. Medžioklės rūšis, jų organizavimo tvarką, medžioklės būdus, įrankius, terminus, saugaus elgesio, veterinarinės priežiūros reikalavimus medžioklėje bei kitas medžioklių organizavimo sąlygas nustato Lietuvos Respublikos įstatymai, Medžioklės Lietuvos Respublikoje nuostatai ir Medžioklės taisyklės, kurias tvirtina Vyriausybė arba jos įgaliotos institucijos.
3. Medžioti galima tik medžioklės plotuose, išskyrus įstatymų numatytas išimtis. Medžioklės plotų nuomos ir naudojimo medžioklei tvarką nustato Medžioklės Lietuvos Respublikoje nuostatai.

17 straipsnis. Žūklė

1. Žūklė yra žuvų ir vandens bestuburių gaudymas mėgėjiškos ir verslinės žūklės įrankiais.
2. Vandens telkinių nuomos ir naudojimo verslinei ir mėgėjiškai žūklei tvarką nustato Vyriausybė.
3. Privaloma laikytis verslinei ir mėgėjiškai žūklei Vyriausybės arba Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatytos tvarkos.
4. Žuvis, auginamos tvenkiniuose, nuosavybės teise priklauso savininkui.

18 straipsnis. Laukinių gyvūnų, nepriklausančių medžioklės ir žvejybos objektams, gaudymas ir rinkimas

1. Juridiniai ir fiziniai asmenys turi teisę gaudyti ir rinkti laukinius gyvūnus, kurie nėra priskirti medžioklės ar žūklės objektams. Šiuos laukinius gyvūnus gaudyti ir rinkti verslo tikslams yra leidžiama nepažeidžiant žemės, miško ir vandens telkinių savininkų teisių, tačiau turi būti gautas Aplinkos apsaugos ministerijos leidimas.
2. Vyriausybės įgaliota institucija sudaro laukinių gyvūnų, kuriuos gaudyti ir rinkti leidžiama, rūšių sąrašus.
3. Laukinių gyvūnų, nepriklausančių medžioklės ar žūklės objektams, gaudymo ir rinkimo tvarką nustato Aplinkos apsaugos ministerija.

19 straipsnis. Laukinių gyvūnų naudojimas mokslo, kultūros, švietimo, auklėjimo ir estetikos tikslams

1. Naudoti laukinius gyvūnus mokslo, kultūros, švietimo, auklėjimo ir estetikos tikslams (stebėti, žymėti, filmuoti ir pan.), nepaimant jų iš gamtinės aplinkos, leidžiama, jeigu tai nedaro žalos laukiniams gyvūnams ir jų gyvenamajai aplinkai ir nepažeidžia kitų gyvūnijos naudotojų, taip pat žemės, miško ir vandens telkinių savininkų, valdytojų ir naudotojų teisių, išskyrus atvejus, kai naudoti yra draudžiama.

2. Naudoti laukinius gyvūnus mokslo, kultūros, švietimo, auklėjimo ir estetikos tikslams, paimiti juos iš gamtinės aplinkos leidžiama tik nustatyta tvarka gavus Aplinkos apsaugos ministerijos leidimą ir suderinus su žemės, miško bei vandens telkinio savininkais, valdytojais ir naudotojais.

3. Laukinių gyvūnų naudojimo mokslo, kultūros, švietimo, auklėjimo ir estetikos tikslams tvarką nustato Aplinkos apsaugos ministerija.

20 straipsnis. Laukinių gyvūnų naudojimas jų gyvybinės veiklos produktams gauti, taip pat jų naudingos gyvybinės veiklos naudojimas

Naudoti laukinius gyvūnus jų gyvybinės veiklos produktams gauti (gyvačių nuodams, bičių produktams išgauti ir kt.), taip pat naudoti jų naudingą gyvybinę veiklą yra leidžiama, jeigu laukiniai gyvūnai nepaimami iš gamtinės aplinkos, nenaikinami ir nedaroma žala laukinių gyvūnų gyvenamajai aplinkai.

21 straipsnis. Zoologinių kolekcijų sudarymas ir papildymas

1. Juridiniai ir fiziniai asmenys gali sudaryti ir papildyti zoologines kolekcijas (gyvas zoologijos sodų, okeanariumų ir kitas, taip pat gyvūnų iškamšų, lizdų ir kiaušinių, preparatų ir dalių rinkinius). Laukinius gyvūnus iš gamtinės aplinkos specialiai šiems tikslams galima imti tik nustatyta tvarka gavus leidimą. Leidimų nereikia kolekcijoms, kurias sudaro medžioklės, žūklės ir kitokie trofėjai, kai gyvūnija naudojama pagal nustatytus reikalavimus.

2. Laukinių gyvūnų paėmimo iš gamtinės aplinkos zoologinėms kolekcijoms sudaryti ir papildyti tvarką nustato Aplinkos apsaugos ministerija.

3. Mokslo, kultūros, švietimo, mokymo ir auklėjimo ar estetinę vertę turinčios zoologinės kolekcijos yra įtraukiamos į valstybinę apskaitą.

22 straipsnis. Laukinių gyvūnų laikymas nelaisvėje

Laukinių gyvūnų laikymo nelaisvėje tvarką nustato Vyriausybės įgaliota institucija.

23 straipsnis. Laukinių gyvūnų gausumo reguliavimas

1. Atskirų rūšių laukinių gyvūnų gausumas yra reguliuojamas norint užtikrinti gyventojų sveikatos apsaugą, apsaugoti nuo susirgimų naminius ar laukinius gyvūnus, išvengti laukinių gyvūnų daromos žalos žemės ūkiui, miškams ir kitiems aplinkos komponentams.

2. Laukinių gyvūnų gausumas reguliuojamas humaniškais būdais, išsaugant jų gyvenamąją aplinką ir nedarant žalos kitų rūšių laukiniams gyvūnams.

3. Laukinių gyvūnų rūšių, kurių gausumas turi būti reguliuojamas, tankumo ir naudojimo normas nustato Aplinkos apsaugos ministerija, suderinusi su Žemės ir miškų ūkio ministerija.

24 straipsnis. Prekyba laukiniais gyvūnais

1. Juridiniai ir fiziniai asmenys gali prekiauti laukiniais gyvūnais, jų dalimis ir trofėjais tik gavę Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos leidimą. Teisėtai įgytiems trofėjams šis reikalavimas netaikomas.

2. Laukiniai gyvūnai įvežami į Lietuvos Respubliką ir išvežami iš jos Vyriausybės nustatyta tvarka.

IV SKYRIUS LAUKINIŲ GYVŪNŲ VALSTYBINĖ APSKAITA IR VALSTYBINIS GYVŪNIJOS KADASTRAS

25 straipsnis. Laukinių gyvūnų ir jų naudojimo valstybinė apskaita ir valstybinis gyvūnijos kadastras

Gyvūnijos apskaitai užtikrinti ir jos racionaliam naudojimui organizuoti yra atliekama valstybinė laukinių gyvūnų ir jų naudojimo apskaita ir tvarkomas valstybinis gyvūnijos kadastras. Kadastre kaupiama visuma duomenų apie laukinių gyvūnų rūšių paplitimą, jų gausumą, apie jiems gyventi reikalingą aplinką ir jos talpumą, apie laukinių gyvūnų ūkinio naudojimo parametrus ir kiti reikiami duomenys.

26 straipsnis. Laukinių gyvūnų ir jų naudojimo valstybinės apskaitos ir valstybinio gyvūnijos kadastro tvarkymas

Laukinių gyvūnų ir jų naudojimo valstybinė apskaita atliekama, valstybinis gyvūnijos kadastras tvarkomas valstybės lėšomis. Valstybinės laukinių gyvūnų apskaitos ir valstybinio gyvūnijos kadastro tvarkymo bei atskaitomybės tvarką nustato Vyriausybė. Laukinių gyvūnų apskaitos bei gyvūnijos valstybinį kadastrą tvarko Vyriausybės įgaliota institucija.

V SKYRIUS GYVŪNIJOS APSAUGOS IR NAUDOJIMO VALSTYBĖS KONTROLĖ

27 straipsnis. Gyvūnijos apsaugos ir naudojimo valstybės kontrolės uždaviniai

Gyvūnijos apsaugos ir naudojimo valstybės kontrolė užtikrina, kad visi juridiniai ir fiziniai asmenys laikysis gyvūnijos naudojimo nustatytos tvarkos ir normų, gyvūnijos apsaugos reikalavimų.

28 straipsnis. Gyvūnijos apsaugos ir naudojimo valstybės kontrolės vykdymas

Gyvūnijos apsaugos ir naudojimo valstybės kontrolę pagal kompetenciją vykdo Aplinkos apsaugos ministerija ir kitos institucijos.

VI SKYRIUS ATSAKOMYBĖ UŽ LAUKINĖS GYVŪNIJOS ĮSTATYMO PAŽEIDIMUS

29 straipsnis. Teisinė atsakomybė

Fiziniai ir juridiniai asmenys, pažeidę šio įstatymo reikalavimus, yra traukiami teisinėn atsakomybėn pagal Lietuvos Respublikos įstatymus.

30 straipsnis. Laukinei gyvūnijai padaryta žala

Fiziniai ir juridiniai asmenys privalo atlyginti dėl šio įstatymo ir kitų Lietuvos Respublikos įstatymų pažeidimų padarytą gyvūnijai žalą. Gyvūnijai padaryta žala atlyginama pagal Vyriausybės patvirtintus įkainius ir Aplinkos apsaugos ministerijos patvirtintas metodikas.

VII SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

31 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Įsigaliojus Laukinės gyvūnijos įstatymui, netenka galios Gyvūnijos apsaugos ir naudojimo įstatymas (Žin., 1981, Nr. 17-214; 1984, Nr. 34-391).

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS